

LBRIS

We know
books

BRUNO COMBES

Partea
îngerilor

Traducere din limba franceză și note
EDUARD CLAUDIU BRĂILEANU

LITERA
București

La Part des Anges
BRUNO COMBES
Copyright © 2020 Éditions Michel Lafon

Partea îngerilor
Bruno Combes

Copyright © 2022 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Păunița Ana, Monica Nedelcu
Corector: Ionel Palade
Copertă: Bell Studio
Tehnoredactare și prepress: Bogdan Coscaru

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COMBES, BRUNO
Partea îngerilor / Bruno Combes;
trad. din lb. franceză și note: Eduard Claudiu Brăileanu, –
București: Litera, 2022
ISBN 978-606-33-8662-6

I. Brăileanu, Eduard Claudiu (trad.; note)

821.111

*Fratele meu, știi că durerea este imensă.
Dar fă în așa fel încât să nu dureze o veșnicie.*
Richard Bohringer

*Nu plânge că ai pierdut soarele,
findcă lacrimile te vor împiedica să vezi stelele.*
Rabindranath Tagore

CAPITOLUL 1

IARTĂ-TE!

Câteodată e greu să te ierți, dar trebuie să înveți să alungi ura față de tine însuși și față de ceilalți.

E nevoie să accepți ceea ce nu se poate schimba și să-ți spui că dincolo de moarte va rămâne veșnică amintirea duiosă și liniștitoare a unei voci, a unui chip.

Să te ierți nu înseamnă să uiți, ci să hotărăști să te întorci de partea vieții.

Périgord, în preajma orașului Sarlat¹, martie 2017

Așezată pe prima treaptă a verandei, cu ochii umflați de oboseală, Lisa privea cum ziua începea să se ridice la orizont. Se trezise de aproape trei ore.

¹ Sarlat-la-Canéda – oraș situat în sud-estul Franței, în departamentul Dordogne

Sprrijinindu-și brațele pe genunchi, urmărea mișcarea razelor de soare care în scurtă vreme aveau să invadeze imensitatea câmpiei, înainte de a se scufunda în pădure. Acoperită cu o pătură groasă, observa efectele căldurii blânde ce topea urmele unuia dintre înghețurile târzii ale aceluia sfârșit de martie.

Lisa dormea puțin. Chiar dacă lua somnifere, cum se făcea ora 4 dimineața, mintea îi era asaltată de gânduri negre. Umbrele din cameră îi deveneau atunci tovarășe de singurătate și intra într-o stare de agitație. De teamă să nu-l trezească pe Hugo, soțul ei, se ridica, își punea un trening, se încălța cu o pereche de bascheți și ieșea din cameră cât mai încet cu putință.

Se ducea mai întâi să verifice dacă fiica ei, Émilie, dormea liniștită și dacă era bine învelită cu pilota. O simplă vizită plină de tandrețe sau obișnuința de a fi o mamă prea grijulie? Lisa nu-și punea o astfel de întrebare. Pur și simplu, simțea nevoia să facă acel gest, iar asta rămânea pentru ea singurul lucru care o interesa.

Apoi se îndrepta spre scară, fiind atentă să nu facă zgomot și să nu aprindă vreo lumină. Înainta pe pipăite, atingând cu mâinile pereții de piatră, și cobora în vârful picioarelor treptele de lemn ce duceau în sufragerie și bucătărie.

★
★ ★

În fiecare dimineață, de un an întreg, Lisa repeta fără încetare aceleași gesturi. Mai întâi își pregătea infuzorul de ceai și îl băga într-o ceașcă de apă clocotită ca să se întrepătrundă lent toate aromele. Între timp, umplea un bol cu lapte, îl încălzea la cuptorul cu microunde și adăuga doi pumni de cereale cu ciocolată. Apoi lua loc în fața bolului așezat pe masa din bucătărie, pe care nu-l scăpa din priviri în timp ce-și sorbea ceaiul cu înghițituri mici. Câteodată zâmbea și șoptea ceva, iar în alte

dimineți îi curgeau lacrimi pe obraji. O formă de conversație cu propria persoană, cu un cod înțeles doar de ea.

Soțul ei încercase de mai multe ori să-i abată gândurile, s-o facă să înțeleagă că ritualul pe care-l instaurase în viața ei n-avea să ducă nicăieri și că trebuia să renunțe, dar în zadar. În cele din urmă, Hugo se săturase să insiste, așa că-o lăsase în pace.

Lisa nu concepea să-și înceapă ziua altfel: mai întâi se asigură că totul era bine cu Émilie, pe urmă își oferea acea întâlnire cu sinele propriu, relaxantă pe moment, dar distrugătoare pe măsură ce lunile treceau.

La sfatul medicului ei psihiatru, doctorul Mader, încercase să renunțe la acel ritual matinal. Mader lansase acel pariu ca să-i diminueze tulburarea care apăruse fără nici o explicație logică și care risca să se transforme în patologie compulsivă. Trecuseră două dimineți, apoi trei, pe urmă două săptămâni întregi. Lisa găsise forța de a rezista și se străduise să rămână mai mult timp în pat, lipindu-se de trupul cald al lui Hugo. Bărbatul se bucurase, gândindu-se că acea primă bătălie era, poate, câștigată. Dar soția lui cedase în următoarea săptămână: neliniștea ei se dovedise a fi prea puternică.

De atunci, deși distanța față de Paris era mare, ședințele cu terapeutul continuaseră, dar sub o altă formă: telefonul luase locul canapelei confortabile. Pentru Lisa și medicul ei era evident un singur lucru: fragilitatea femeii impunea o supraveghere regulată. Conveniseră să aibă o ședință telefonică de patruzeci și cinci de minute, o dată pe săptămână, exact ca în cazul întâlnirilor față în față. La început, Lisa avusese mari îndoieli legate de eficacitatea noului mod de consultație, dar doctorul Mader reușise s-o liniștească.

De altfel, chiar psihiatrul o sfătuisese să plece din capitală, să se rupă de obiceiurile care o epuizau și nu făceau decât să-i sporească angoasa. El știa ce riscuri presupunea un astfel de demers, dar cum starea psihologică a pacientei se deteriora

continuu de luni întregi, el luase inițiativa de a-i sugera să-și schimbe radical viața.

În mod curios, Lisa fusese de acord, fără să pună prea multe întrebări. La ideea noii sale existențe, chiar îi apăruse pe chip un zâmbet abia schițat. Psihiatrul fusese surprins: oare Lisa își dăduse seama de consecințele unei astfel de schimbări? El se îndoia de asta, dar preferase să interpreteze reacția ei ca pe un semn favorabil în procesul de vindecare.

Cât despre Hugo, el fusese mai reticent. Nu pentru că nu s-ar fi gândit niciodată să-și schimbe viața într-un mod radical, până la urmă avea și el nevoie să se liniștească, să dea un nou sens rolului său de soț și de tată, dar nu-și vedea nici o secundă nevasta plecând din locurile pe care le cunoștea atât de bine și pe unde rătăcea adesea. Crezuse mai întâi că era vorba de o dorință de moment a Lisei și că gândul de a pleca din Paris nu avea să dureze prea mult. Și de aceea nici nu întreprinsese nimic. Numai că săptămânile treceau, iar dorința de schimbare a Lisei devenea din ce în ce mai puternică. Așa că se impunea o decizie: până la urmă cei doi se mutaseră, împreună cu fiica lor, Émilie, la șase sute de kilometri de capitală, într-o fostă fermă renovată, lângă Sarlat.

De la nașterea lui Émilie apartamentul parizian devenise ca un cocon în care Lisei îi plăcea să se refugieze. Și totuși, spre marea uimire a lui Hugo, soția lui se obișnuise mai repede decât el cu imensitatea noului loc și cu poziția izolată a casei lor.

Fără să-și poată explica de ce, Lisa se simțea bine în noua locuință. Oare asta să fi fost un semn bun în toată acea suferință profundă care îi devorase din momentul dramei?

★
★ ★

După ce-și termina micul-dejun, Lisa se așeza pe canapeaua din sufragerie și moțâia așteptând ca Émilie să se trezească.

Într-o dimineață, în timp ce stătea tolănită în mijlocul pernelor, Lisa a observat cum afară primăvara încerca să-și facă simțită prezența. A privit prin ușa de sticlă și și-a dat seama că cerul era mai limpede decât de obicei. Camera era orientată spre est și se putea ghici în depărtare, deasupra pădurilor de pin, soarele care se ridica și care nu întârzia să-și trimită primele raze peste împrejurimi. Așa că Lisa s-a hotărât să profite de acele clipe și s-a dus să se așeze pe prima treaptă a verandei.

Clopotul bisericii din Saint-Boliès, un sătuc așezat în vale, mai jos de casă, tocmai bătea ora 7 când Hugo a venit lângă soția lui. S-a așezat și el, cu o ceașcă de cafea în mână. Privirile li s-au încrucișat și au schimbat un zâmbet timid, aproape jenat, după care s-a lăsat o liniște apăsătoare.

În jur, natura se trezea la viață. Cântecele unui cocoș în fundul văii, fâlfâitul aripilor unui cuplu de turturele care tocmai se așezaseră pe creanga unui castan de lângă poartă, bâzâitul unui motor de tractor vechi care, cu ajutorul grapei, sfârâma lent bolovani după aratul de iarnă. Totul în jur vorbea despre calm și despre o viață tihnită.

Cu Hugo lângă ea, după încă o trezire în zori și o dimineață petrecută în singurătate, Lisa și-a pus liniștită capul pe umărul soțului.

– Crezi că o să uităm vreodată? I-a întrebat ea foarte încet, ca într-un murmur.

Privirea lui Hugo s-a pierdut în depărtare. A băut o gură de cafea, apoi și-a pus ceașca pe pământ.

– Nu, n-o să uităm, dar timpul o să ne mai potolească durerea.

– Știi că astăzi se împlinește...

Hugo și-a întrerupt soția punându-i un deget pe buze și a încuviințat, cu o clătinare din cap.

– Știu... Auzi, ce-ar fi s-o ducem pe Émilie la parcul de distracții, care are și trasee prin copaci? Mi-au povestit mai mulți

pacienți despre el, e chiar la ieșirea din sat, pe șoseaua către Sarlat. Parcul tocmai s-a redeschis weekendul trecut.

Ea și-a ridicat capul și, cu o privire neliniștită, a întrebat:

– Nu e prea periculos?

Hugo a strâns din pumni. Auzea întrebarea asta prea des și parcă îi venea să... Și-a privit țintă soția și, fără să renunțe, a încercat încă o dată s-o liniștească.

– M-am informat, sunt trasee pentru toate vârstele. Émilie are șapte ani și, datorită vârstei copilului, părinții sunt acceptați ca însoțitori.

Lisa n-a răspuns, dar degetele i s-au crispat pe pătura pe care și-o pusese în jurul umerilor. Știa că n-avea cum să nu fie de acord cu propunerea soțului și că nu trebuia să-i refuze fiicei sale dreptul de a trăi ca un copil de vârsta ei. Cu toate astea, corpul i s-a încordat și i-a venit să strige că nu era de acord, că voia s-o păstreze pe Émilie lipită de ea, ca și cum brațele ei, ale mamei, ar fi fost o barieră pe care nici un pericol n-o putea trece.

Hugo a insistat.

– Am putea să le propunem părinților Elvirei s-o aducă pe micuța lor să-și petreacă după-amiaza cu noi. Émilie ar fi încântată. Cred că fetele au vorbit deja despre asta. Ce părere ai?

– Dar abia se cunosc, sunt doar două săptămâni de când Émilie merge la noua ei școală.

Hugo n-a cedat atât de ușor.

– M-am întâlnit la cabinet cu părinții fetei. Taică-său s-a tăiat rău cu tija despicătorului hidraulic de lemne. I-am făcut câteva cusături și am avut răgaz să stăm de vorbă. Nevasta lui, Sophie, l-a însoțit fiindcă rana sângera abundant, iar el nu putea nici măcar să strângă volanul ca să conducă. Sunt niște oameni de toată isprava.

– Să se cațare prin copaci..., a șoptit ea.

Hugo i-a pus o mână pe ceafă.

– Lisa, unul dintre trasee e conceput pentru copii cu vârsta mai mare de cinci ani.

– Da, însă...

Hugo a insistat.

– Haide, te rog să fii de acord! De dragul lui Émilie, desigur... Și, după o scurtă ezitare, a adăugat: Și pentru noi!

Atunci, soarele a invadat întreaga curte, iar cerul a devenit de un albastru cristalin.

La insistențele lui, Lisa și-a dat acordul.

– Ai dreptate... E o... idee excelentă.

– Perfect, i-a răspuns Hugo, mângâind-o pe spate, de parcă ar fi vrut s-o încălzească. Pe urmă a continuat: Apoi, într-o zi, o să trebuiască să te ierți și tu... N-ai nimic să-ți reproșezi.

Lisa a părut să iasă dintr-un coșmar, iar ochii ei triști s-au oprit pe chipul lui Hugo.

– Ba da, e greșeala mea! O să mă simt vinovată toată viața.

Hugo n-a răspuns. La ce bun, oricum ar fi fost degeaba. A plecat să-și ia o altă ceașcă de cafea.

Ziua aceea era și mai tristă decât de obicei: se împlinea un an de când viața lor nu mai avea nici un sens. Un an de când existența lor se transformase într-un coșmar, devenise inumană, insuportabilă, de neînțeles.

Pe parcursul întregii zile de dureroasă comemorare, Lisa avea să-și amintească fiecare minut, fiecare secundă din acea după-amiază în care viața plecase pentru totdeauna pe un bulevard parizian.

Și totuși, ziua aceea începuse frumos. Pe la prânz, Lisa, profesoară de limba engleză, își încheiase orele la colegiu. Nu se grăbea. Abia la ora 16.30 trebuia să-l ia de la școală pe fiul

ei, Théo. Émilie plecase într-o excursie cu școala la castelul Versailles și nu se întorcea până seara. Așa că Lisa profitase și-și pierduse vremea prin câteva magazine de pe Champs-Élysées. Peste câteva zile urma să aniverseze ziua lui Théo, iar magazinul oficial al clubului de fotbal din capitală primise, în sfârșit, noul tricou comandat de ea, inscripționat cu numele băiatului și cu numărul 10, preferința puștiului, pentru că toți marii jucători evoluaseră cu acest număr. Lisa își băgase tricoul în poșeta încăpătoare și îi scrisese un SMS soțului, ca să-i dea vestea cea bună.

O să te poți duce în curând cu fiul tău în tribunele din Parc des Princes¹, tocmai am luat tricoul supporterului perfect. Te iubesc.

Hugo era în timpul programului de consultații, iar pacienții veneau continuu chiar de la prima oră a dimineții. Aruncase o privire la ecranul telefonului și zâmbise. Duminică, Théo avea să se lumineze la față în timp ce sufla în cele opt lumânări și-și desfăcea toate cadourile.

Primul lui tricou, primul dintr-o lungă colecție. Ca mulți alți băieți de vârsta lui, adora fotbalul și decretase că la zece ani urma să-și aibă prenumele scris pe tricoul fiecăruia dintre cele mai mari cluburi europene și să și le pună pe toate pe pereții camerei lui. Taică-său i-o promisese, deci nu se putea întâmpla altfel.

Când Lisa ajunsese în dreptul gardului școlii, soneria tocmai anunța sfârșitul orelor. Copiii începeau să iasă din clase și se îndreptau spre ieșire. Fiul ei o zărise, începuse să alerge și-i sărise în brațe. Cum Lisa nu trebuia să se mai ducă să-și ia și fiica, îi propusese lui Théo ca, înainte de a porni spre casă, să se oprească la o terasă unde se pregăteau clătite. Încântat, băiatul

¹ Parc des Princes – stadion din Paris unde evoluează echipa de fotbal Paris Saint-Germain.

fusese imediat de acord. Desenând cu mâinile un munte de ciocolată, îi ceruse mamei:

– Cu o tonă de Nutella!

– Evident, dragule! Iar pentru mine, tot atâta frișcă.

Théo izbucnise în râs. Mama lui era fericită.

★
★ ★

Între două consultații, Hugo își găsisese în sfârșit puțin timp ca să-i scrie un răspuns rapid soției:

Bine! Un nou-venit în club! Te sărut, pe diseară!

Telefonul Lisei începuse să vibreze la sosirea mesajului. Într-un moment de neatenție, cu privirea fixată pe ecran, mâna ei o eliberase pe cea a lui Théo, se auzise un scrâșnet de frână, zgomotul surd al unei lovituri violente și apoi totul devenise gol, neant.

★
★ ★

Până la sosirea pompierilor, care nu mai avuseseră altceva de făcut decât să constate decesul băiețelului, Lisa rămăsese aplecată peste fiul ei, ca pentru a-l proteja, dar era prea târziu, viața se scursese din trupul firav. Lisa repeta la nesfârșit aceeași frază:

– Totuși, a trecut atunci când „domnul semafor era verde“!

Pompierii o calmaseră ca s-o poată ridica de pe trupul lui Théo, de care se agățase cu toate puterile.

Ea folosisese deseori acea expresie ca să-l facă pe băiat să înțeleagă că nu putea traversa dacă semaforul nu arăta culoarea verde. El respectase sfatul mamei, dar un șofer prea grăbit forțase trecerea și luase viața unui copil.

Lisa fusese mereu foarte atentă, indiferent dacă se afla în varamul veșnic al circulației sau pe culoarele înțesate de lume

din metrou. Théo era un băiat plin de viață și o lua repede la fugă dacă maică-sa îi lăsa puțină libertate.

„Domnul semafor era verde“, dar telefonul tocmai vibrase.

Ea îl scăpase pe copil din mână... Théo ar fi trebuit să-și aniverseze cei opt ani.

De atunci, Lisa și Hugo se chinuiau să supraviețuiască, agățându-se de viață doar pentru Émilie și pentru amintirile comune.

CAPITOLUL 2

ÎNVAȚĂ SĂ MERGI DIN NOU

Pentru că viața mea nu mai are sens,
 O să învăț să merg din nou.
 Pentru că nu mai pot să te țin de mână,
 O să învăț să merg din nou.
 Pentru că ochii mei se închid ca să te zăresc,
 O să învăț să merg din nou.
 Tu o să fii aici, o să-mi ghidezi pașii,
 O să învăț să merg din nou.

Véminan, martie 2017

Se împlineau trei săptămâni de când Lisa, Hugo și fiica lor Émilie se instalaseră în fosta fermă de lângă comuna Véminan, la vreo douăzeci de kilometri de Sarlat. Erau fericiți că ajunseseră și la Périgord, unde își petrecuseră vacanța de vară în urmă cu mai mulți ani. Le plăcuseră zona și tihna locului.